

EL og IT Forbundets hørings svar til forslag til endringer i forskrift om sikkerhet og beredskap i kraftforsyningen (kraftberedskapsforskriften)

EL og IT Forbundet takker for muligheten til å gi innspill til NVEs forslag om endringer i kraftberedskapsforskriften. EL og IT Forbundet er den dominerende arbeidstakerorganisasjonen i energibransjen, med medlemmer innen fornybar produksjon, nettdrift og distribusjon. Forbundet representerer den fagkompetansen som i daglig virksomhet holder kraftforsyningen i gang, og som vil stå i frontlinjen dersom alvorlige hendelser inntreffer.

Vi støtter intensjonen bak forslaget. Den forverrede sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa, og PSTs vurdering om at sabotasje mot kritisk infrastruktur i Norge nå er sannsynlig, understreker behovet for en styrket og mer robust reparasjonsberedskap i kraftsektoren. Kraftforsyning er kritisk infrastruktur, og Norge er blant de mest elektrifiserte land i verden. Konsekvensene av langvarige strømutfall kan raskt bli svært alvorlige.

EL og IT Forbundet mener imidlertid at forslaget har en betydelig svakhet: det fokuserer nesten utelukkende på materiell og utstyr, uten at det stilles tilsvarende tydelige krav til at det finnes tilstrekkelig kompetent, fast ansatt og lokalt forankret personell. God reparasjonsberedskap forutsetter ikke bare reservedeler på lager, det krever folk som vet hva de skal gjøre, og som er der når det gjelder.

EL og IT Forbundets overordnede vurdering

Forslaget til ny § 4-1 innebærer en nødvendig og riktig tydeliggjøring av at reparasjonsberedskap skal dimensjoneres på grunnlag av risikovurderinger, og at nettselskaper som er KBO-enheter eksplisitt må planlegge for samtidige sabotasjehendelser mot minst to anlegg eller systemer. Vi merker oss særlig at NVEs kartlegging viser at mange nettselskaper i dag ikke har tilstrekkelig kapasitet til å håndtere samtidige hendelser, og at eksisterende veiledning ikke har vist seg tilstrekkelig. Et tydeligere forskriftskrav er riktig virkemiddel.

Vi støtter også forslaget om å gi NVE hjemmel til å fatte vedtak om at KBO-enheter skal dimensjonere beredskapen for andre spesifikke ekstraordinære forhold. Dette gir myndighetene nødvendig fleksibilitet til å møte et trusselbilde som kan endre seg raskt.

Beredskapspersonell – det manglende leddet

Forskriftsforslaget adresserer ikke personellsiden tilstrekkelig

Høringsforslaget vektlegger i stor grad materielle ressurser: reservetransformatorer, koblingsstasjoner, beredskapslager og tilgang på reservemateriell. Dette er viktig, men utilstrekkelig alene. Reparasjonsberedskap er i sin kjerne avhengig av kvalifisert personell som kan bruke utstyret. Uten kompetente fagarbeidere er reservedeler bare lagervarer.

NVEs kartlegging fra 2025 viser selv at "tilgang på personell og kompetanse for håndtering av samtidige hendelser vil gjennomgående være en utfordring for enkelte komponenter og anleggstyper". Likevel inneholder det foreslåtte regelverket ingen konkrete minimumskrav til personellkapasitet, vaktordninger eller kompetansenivå ved ekstraordinære hendelser. Dette er etter EL og IT Forbundets syn en alvorlig mangel.

Outsourcing og nedbemanning svekker beredskapen

EL og IT Forbundet har over tid sett en bekymringsfull utvikling i energibransjen: press på effektivitet, kostnadsreduksjoner og outsourcing av drifts- og vedlikeholdsoppgaver til entreprenører. Konsekvensen er at nettselskaper har redusert sin egen faste arbeidsstyrke og interne kompetanse. Hvis man i en normalsituasjon baserer beredskapen på innleie og underleverandører kan det tilsynelatende fungere tilfredsstillende, men i en krisesituasjon, og særlig ved en koordinert sabotasjeaksjon, er dette en kritisk sårbarhet.

EL og IT Forbundet mener derfor at beredskap innen strømforsyning skal ivaretas gjennom faste vaktordninger basert på lokal kompetanse. Et kraftnett i krise krever ansatte som kjenner det lokale anlegget, som er tilgjengelige umiddelbart, og som kan fatte selvstendige beslutninger under press. Det er ikke en kapasitet som enkelt kan kjøpes inn fra et eksternt firma når alarmen går.

EL og IT Forbundet har lenge arbeidet for gjeninnføring av Forskrift om krav til kompetanse mv. hos anleggs- og områdekonsesjonærer (Kompetanseforskriften). Avviklingen av denne forskriften bidro til å svekke nettselskapenes plikt til å ha egne fagkompetente ansatte til å ivareta beredskap, drift og vedlikehold av nettet. En gjeninnføring av kompetanseforskriften ville vært et naturlig og viktig komplement til de foreslåtte endringene i kraftberedskapsforskriften.

Vi oppfordrer NVE og Energidepartementet til å se kraftberedskapsforskriften og kompetanseforskriften i sammenheng, og til å legge frem tiltak som samlet sett sikrer tilstrekkelig personellberedskap i sektoren.

Konkrete innspill til forslagets bestemmelser

§ 4-1 første ledd: Tydeliggjør personellkravet

Det eksisterende første leddet videreføres uendret. Det krever at KBO-enheter skal ha "nødvendig personell, kompetanse, utholdenhet og ressurser". EL og IT Forbundet mener dette er riktig, men at det bør tydeliggjøres i veiledning til bestemmelsen hva som forventes av personellberedskap. Særlig bør det fremgå at:

- Reparasjonsberedskapen skal baseres på at et tilstrekkelig antall fast ansatte er disponible og klare til uttrykking ved ekstraordinære hendelser.
- Planlagte vaktordninger og beredskapsplaner må ta høyde for at ordinær tilgang til innleid personell og ekstern kompetanse kan bortfalle under en sabotasjehendelse.
- Kompetansekrav for beredskapspersonell bør defineres eksplisitt, slik at det ikke er opp til den enkelte virksomhet å tolke hva "nødvendig kompetanse" innebærer.

§ 4-1 tredje ledd: Personell ved samtidige hendelser

Det nye tredje leddet krever at nettselskaper dimensjonerer reparasjonsberedskapen for at sabotasje samtidig rammer minst to anlegg eller systemer, og at andre KBO-enheter kan rammes samtidig. EL og IT Forbundet støtter dette, men påpeker at dimensjoneringskravet også eksplisitt bør gjelde personell og ikke bare materiell.

I sin nåværende form kan bestemmelsen tolkes slik at kravet er oppfylt ved å ha to sett reservedeler på lager, uten at det stilles krav om at det finnes kapasitet til å bemanne to reparasjonsoperasjoner parallelt. Dette gir et ufullstendig bilde av hva reell reparasjonsberedskap innebærer.

EL og IT Forbundet foreslår at tredje ledd eller tilhørende veiledning presiserer at dimensjoneringen skal omfatte evnen til å sette inn tilstrekkelig personell og fagkompetanse for å håndtere minst to samtidige reparasjonsoppdrag.

Samarbeidsavtaler og delt beredskapspersonell

Høringsdokumentet peker på at nettselskaper kan oppfylle krav til reparasjonsberedskap gjennom samarbeidsavtaler og felles løsninger. EL og IT Forbundet er ikke prinsipielt mot slike løsninger, men understreker at samarbeidsavtaler om personell ikke kan erstatte et krav om at den enkelte KBO-enhet har tilstrekkelig intern bemanning. Særlig ved regionale sabotasjehendelser kan det oppstå konkurranse om de samme ressursene mellom flere selskaper, og samarbeidsavtaler kan da raskt vise seg utilstrekkelige.

Finansiering av økte krav til reparasjonsberedskap

Kraftsystemet er kritisk infrastruktur og beredskap innen sektoren må være en nasjonal prioritet. Forbundet legger derfor til grunn at de økte kostnadene som følge av høyere krav til reparasjonsberedskap fullfinansieres gjennom en økning av nettselskapenes inntektsramme.

Ikrafttredelse og overgangsperiode

NVE legger opp til ikrafttredelse 1. juli 2026 uten en formell overgangsordning, men signaliserer at det vil gis rimelig tid til gjennomføring av risikovurderinger og at leveringstider vil hensyntas ved oppfølging. EL og IT Forbundet støtter at reglene trer i kraft uten unødig forsinkelse, men ønsker at fristen for etterlevelse kommuniseres tydelig og forutsigbart overfor selskapene.

Det er særlig viktig at krav om tilstrekkelig personell- og kompetanseberedskap ikke kan skyves ut i tid med henvisning til lange leveringstider for materiell. Tiltak for å sikre personell, som endringer i vaktordninger, opplæring og fast ansettelse, kan som regel gjennomføres raskere enn innkjøp av transformatorer.

Oppsummering og anbefalinger

EL og IT Forbundet anbefaler at NVE:

- Støtter forslagets intensjon og de foreslåtte kravene om dimensjonering for samtidige sabotasjehendelser.
- Utfyller § 4-1 eller tilhørende veiledning med eksplisitte krav til personellberedskap, inkludert krav om at dimensjoneringen skal sikre evnen til å bemanne minst to samtidige reparasjonsoperasjoner.

- Tydeliggjør at samarbeidsavtaler om beredskapsressurser ikke fritar den enkelte KBO-enhet fra å ha en forsvarlig grunnbemanning med lokal og fast ansatt fagkompetanse.
- Arbeider for gjeninnføring av Kompetanseforskriften som et nødvendig supplement til kraftberedskapsforskriften.
- Ser den videre utviklingen av kraftberedskapsforskriften i sammenheng med arbeidstakerorganisasjonenes kunnskap om den faktiske bemanningssituasjonen i sektoren.

Norge er avhengig av et kraftnett som kan stå støtt også i krise. Det forutsetter ikke bare at vi har riktig utstyr på lager, det forutsetter at vi har de riktige folkene på plass, med riktig kompetanse. EL og IT Forbundet vil gjerne bidra konstruktivt i det videre arbeidet med å sikre en robust kraftforsyningsberedskap.

Med vennlig hilsen

Morten Bildøy
Nestleder
EL og IT Forbundet

Ole Hagen
Forbundssekretær
EL og IT Forbundet